

STRUČNA I ZNANSTVENA ISHODIŠTA IZDAVAŠTVA MUZEJA SLAVONIJE

Rad donosi pregled izdavaštva Muzeja Slavonije, temeljenog na stručnoj i znanstvenoj djelatnosti ustanove – od Osječkog zbornika, najznačajnije muzejske publikacije, preko kataloga do znanstvenih monografija.

Ključne riječi: *izdavaštvo, Muzej Slavonije, stručna djelatnost, znanstvena djelatnost.*

dr. sc. Marina Vinaj

Muzej Slavonije
HR-31000 Osijek
Trg Sv. Trojstva 6
marina.vinaj@mso.hr

**Ivana Knežević
Križić**

Muzej Slavonije
HR-31000 Osijek
Trg Sv. Trojstva 6
ivana.knezevic@mso.hr

Pregledni rad

UDK 069:655](497.543Osijek)
069.7(497.543Osijek)

UVODNA PROMIŠLJANJA

Muzej Slobodnog i kraljevskog grada najstarija je kulturna institucija u Osijeku, ali i u Slavoniji. Stoga je njegova uloga višeznačna. Kako i u podnesku darovatelja Franje Sedlakovića stoji, osnivanje *zavoda, u kojem bi se starodrevnosti i znamenosti zemlje svakomu na pouku i uvid pristupnim učinile, nudi gradu svoju zbirku starih novaca sastojecu po prilici iz 2.200 komadah novaca i medaljah sa nekoliko numizmatičkih djelah, ne manje i svoju zbirku starog oružja na poklon pod tim uvjetom, da se te zbirke u gradskom utemeljiti se imajućem muzeumu za obći uvid pohrane i da nijedan komad od tih zbirakah izmijenjen, prodan ili dalje poklonjen biti nesme.*¹

Osijek druge polovice devetnaestoga stoljeća sve više poprima izgled modernog europskog grada, sjedišta Virovitičke županije, razvitkom industrije i obrtništva te važnim trgovinsko-prometnim značajem.

Obrazovna i kulturna djelatnost pratila je razvoj grada. Realna gimnazija započinje s radom 1870. godine, a ubrzo vrata otvaraju i Učiteljska škola i Trgovačka akademija.

Na sjednici Gradskoga zastupstva odabran je i čuvar zbirke, Andrija Kodrić². Nakon prerane smrti nasljeđuje ga Ferdo Ž. Miler³ kojeg je književna i kazališna karijera nakon nekoliko godina odvela u Zagreb. Dolaskom Vjekoslava Celestina za kustosa Muzeja 1893. godine *počinje novi ostsjek u razvoju muzeja, u kojem je on radio ništa manje nego 42 godine. Taj ostsjek pretpostavlja veliki uspon i veliku afirmaciju muzeja unatoč brojnim naporima i peripetijama.*⁴ Kao uvaženi stručnjak i znanstvenik nevjerojatne životne energije i intelektualne snage, Vjekoslav Celestin u osječkom Muzeju ostavio je neizbrisive tragove. *Jedan je od najsvestranijih i nedvojbeno najznačajnijih osječkih kustosa koji je prepoznatljivom individualnošću jamčio opstojnost i duhovnu vrijednost Muzeja.*⁵ Upravo je Celestin ustrojio muzejske zbirke te počeo voditi muzejsku dokumentaciju. Tako se u Dokumentarnoj zbirci Povijesnog odjela Muzeja Slavonije danas čuvaju poslovne knjige, inventarne kartice i rukopisni katalozi u kojima pratimo djelatnost osječkoga muzeja i iznimnu ulogu njegova čuvara, koji je postavio posve novi pristup prikupljanju, obradi, zaštiti i publiciranju muzejske građe, prvenstveno numizmatičke i arheološke, koja je u prvim godinama bila najbrojnija. Jednako se zalagao i za prikupljanje ostale kulturno-povijesne građe, a

posebno je vodio računa o prikupljanju knjižnične građe, ističući važnost muzejske knjižnice.⁶

U članku 3., točki 4. *Osnovnih pravila Muzeja sl. i kr. grada Osieka* čitamo:

Knjižnica koja se sastoji od:

- a) *priručnih knjiga i časopisa, koji služe kao pomagalo za proučavanje zbiraka.*
- b) *knjiga i inih spisa, koji su od historijske vrijednosti za domaću povijest.*⁷

Budući da u Osijeku tada nije bilo javne knjižnice, knjižničnu građu prikupljale su djelujuće srednje škole. Organizirano i sustavno prikupljanje knjižnične građe u tadašnjem muzeju, kako za potrebe stručnoga rada, ali i za svekoliku javnost, početak je i javnog knjižničnoga djelovanja. U toliko je utemeljujuća Sedlakovićeve zbirka uistinu začetak ne samo organiziranog i sustavnog prikupljanja kulturno-povijesne građe s našega područja, već i stručnog i znanstvenog promišljanja iste.

Spomenuti klasično obrazovani profesori s osječkih gimnazija *koji su sve do polovine 20. stoljeća radili profesionalno kao čuvari-kustosi i ravnatelji Muzeja bili su ustvari oni koji su osnovali Muzej – oni su prepoznali muzealije, oblikovali i svojim sakupljačkim radom popunili i osamostalili zbirke...*⁸

Početkom Drugoga svjetskog rata u Muzej dolazi dr. sc. Josip Bösendorfer, umirovljeni direktor Realne gimnazije, poznati i priznati povjesničar.⁹ Upravljujući Muzejom u teškim ratnim vremenima uspio je sačuvati Muzej i njegovu građu te ga promovirati i kao znanstvenu ustanovu.

OSJEČKI ZBORNİK – TEMELJNA MUZEJSKA PUBLIKACIJA

Prvi broj Osječkog zbornika predalo je javnosti Društvo prijatelja starina *Mursa* u zajednici s Državnim muzejom u Osijeku, a potporom osječkih poduzeća: Šećerana d.d.; Georg Schicht d.d.; Ljevaonica željeza i tvornica strojeva d.d.; Lanena industrija d.d.; *Drava* d.d. za proizvodnju žigica; *Karolina* tvornica keksa d.d.; *Kožara* osječka tvornica koža d.d.; Osječka rafinerija mineralnih ulja d.d.; *Svilana* d.d. Tiskanje i raspačavanje Zbornika dopustilo je Ministarstvo narodne prosvjete, Glavno ravnateljstvo za promidžbu, odlukom od 20. studenog 1943., tiskom Hrvatskog tiskarskog zavoda Šimo Pavlović u Osijeku.

U Hrvatskom listu od 28. ožujka 1943. godine čitamo na dvije stranice opširan prikaz pod naslovom Osječki zbor-

¹ Matić, Vilim. Utemeljenje Gradskog muzeja u Osijeku : starodrevnosti i znamenitosti na pouku i uvid. // Glas Slavonije 78, 24550 (ponedjeljak, 13. 10. 1997.), str. 30.

² Andrija Kodrić studirao je klasičnu filologiju u Beču. Radio je kao profesor na osječkoj Gimnaziji više od dvadeset godina. Bio je vrstan poznavatelj grčkog i latinskog te njemačkog i talijanskog jezika koji se u Muzeju najviše bavio proučavanjem Sedlakovićeve numizmatičke zbirke. (Burić, Vesna. Andrija Kodrić, Ferdo Ž. Miler i Vjekoslav Celestin, prvi kustosi osječkog Muzeja. // Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj : zbornik radova / glavni urednik Mladen Radić. Osijek : Muzej Slavonije, 1999., Str. 81-82.)

³ Ferdo Ž. Miler, profesor slavistike, gimnazijski profesor. Objavio niz arheoloških radova, a bavio se i glazbom te režijom. (Isto, str. 83.)

⁴ Pinterović, Danica. O razvoju osječkoga muzeja. // Osječki zbornik 6(1958), str. 93.

⁵ Göricke-Lukić, Hermine. Vjekoslav Celestin i njegova muzejska djelatnost (1893.-1936.). // Vjekoslav Celestin : kustos osječkog Muzeja : 1893.-1936. : zbornik radova / priredila Hermine Göricke-Lukić. Osijek : Muzej Slavonije, 2012. Str. 9.

⁶ Vinaj, Marina; Knežević Križić, Ivana. Počeci organiziranog knjižničnog djelovanja u Muzeju Slavonije kroz dokumentaciju čuvara Vjekoslava Celestina. // Osječki zbornik 35(2020), str. 108.

⁷ Matić, Vilim. Utemeljenje Gradskog muzeja u Osijeku : blagotvorno djelovanje. // Glas Slavonije 78, 24556 (ponedjeljak, 20. 10. 1997.), str. 30.

⁸ Burić, Vesna. Nav. dj., str. 81.

⁹ Povijest i zemljopis studirao je u Zagrebu i Beču, a doktorirao je u Zagrebu. Iza sebe ostavio je brojne stručne i znanstvene radove vezane uz prošlost Slavonije: *Crnice iz slavonske prošlosti*, Osijek, 1910.; *Agrarni odnosi u Slavoniji*, Zagreb, 1950.; *Istočna granica Tomislavove, Krešimirove i Zvonimirove Hrvatske u savsko-dravskom interamiju*, Zagreb, 1952. (Radić, Mladen. Muzej Slavonije u Osijeku 1877. – 1997. // Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj : zbornik radova / glavni urednik Mladen Radić. Osijek : Muzej Slavonije, 1999., Str.109-110.)

nik: Ovaj prvi broj 'Osječkog zbornika' obasiže 90 stranica velikog oktav formata sa nekoliko obsežnih i vrlo zanimljivih članaka, zatim Listak s bezbroj zanimljivih podataka iz prošlosti Osieka, a mnogi su prinosi popraćeni uspješnim ilustracijama.

Kao slavonski historiograf i istraživač osječke prošlosti, dr. sc. Bosendorfer zacrtao je osnovne smjernice istraživačkog i sakupljačkog rada Muzeja, a Osječkom zborniku, kao njegovu glasilu, odredio je fizionomiju.¹⁰

Sl. 1. Osječki zbornik br. 1

U vrijeme izlaska prvog broja Osječkog zbornika, u Muzeju se zapošljava dr. sc. Danica Pinterović, koja je kao srednjoškolska profesorica radila i kao knjižničarka na Ženskoj realnoj gimnaziji. U Muzej dolazi na mjesto knjižničarke.

Redakcijski odbor koji je s dr. sc. Pinterović na čelu uređivao daljnje brojeve Zbornika, nastojao je tu fizionomiju održati, ali je i upotpuniti novim elementima koji će ga kvalitativno usavršiti. Od principa da u Osječkim zborniku objavljuju svoje radove prvenstveno članovi muzejskog kolektiva odstupalo se samo iznimno i to samo onda ako se ponuđeni rad vanjskog suradnika uklapao u program istraživačkog rada Muzeja ili je mogao doprinijeti upotpunjenju

jedne već načete tematike.¹¹ Kolektivu tadašnjeg Arhiva i Galerije, kao najrodnijim ustanovama u Osijeku, bile su otvorene stranice Osječkog zbornika.

Bliskost tema triju ustanova, okosnice kulturnog života i rada Osijeka – Muzeja, Arhiva i Galerije, na stranicama Osječkog zbornika neprijeporni su strukovni i znanstveni izvori, objelodanjeni radovi stručnih djelatnika. Ujedno, ovakav „višeslojan“ Zbornik ishodište je kasnijim radovima specijaliziranih ustanova.¹²

Osječki je muzej nastavio izdavati svoje glasilo šireći krug suradnika i tema. U skladu sa znanstvenom tradicijom, muzeji svoje publikacije drže dijelom znanstvene literature koja je bila obavezni pratitelj svakog istraživačkog rada, posebice u prirodoslovnim, arheološkim i umjetničkim muzejima.¹³

Možemo bez laskanja sami sebi reći da je Zbornik našao dobar prijem u stručnim krugovima, da se sve bolje afirmira i da je sve više tražen jer i drugima koji rade na sličnom ili srodnom materijalu treba znanje o tome što se ovdje obradilo i čega ovdje ima. Materijal za komparaciju potreban je za svaki istraživački rad kako nama tako i drugima, a do takovoga materijala moguće je doći samo preko literature... čitamo u rukopisnim bilješkama Marije Malbaše, uvažene knjižničarke Muzeja Slavonije koja je 1954. godine uspostavila međuknjižničnu razmjenu sa srodnim institucijama u zemlji i inozemstvu. Upravo na ovaj način Muzej je bio u prilici doći do potrebne literature, koju vrlo često, najčešće zbog ograničenih sredstava, nije bio u mogućnosti nabaviti. I upravo te, 1955. godine slanjem već priznatog stručnog muzejskog časopisa na preko stotinu adresa začelo se s navadom koja će do današnjih dana doprinijeti jedinstvenom fondu, prijeko potrebnom za funkcioniranje danas najvećeg kompleksnog muzeja u Hrvatskoj, ali ne samo stručnjacima – uposlenicima Muzeja, već i brojnim korisnicima.¹⁴

Izbor objektivnog muzejskog materijala koji ulazi u muzejsku publikaciju uvijek je uvjetovan društvenim i povijesnim trenutkom nastanka publikacije i istovremeno postaje odraz tog vremena u nekoj budućoj komunikaciji.¹⁵

*Iščitavajući pojedine priloge, ponajviše samih osječkih muzealaca, postajemo svjesni utjelovljenja muzejske stvarnosti u autorskim recima. Bilo muzejske ustanove koje je iz dana u dan rasla obogaćena novim darovima, otkupima, marom narodne ili neke druge vlasti, ostaje očuvano u 'Osječkom zborniku', kako u stručnim Raspravama i člancima, tako i u Vijestima i kraćim prilogima, oslicima stanja pojedinih odjela. Informacija utoliko postaje bogatija i svijest o rastu i mijenama ustanove, ali i pojedinaca, kustosa, zaljubljenika u svoj posao koji se iz broja u broj bruse, profiliraju, prijemčuju za određene teme.*¹⁶

¹¹ Malbaša, Marija. Rukopisne bilješke – Evidencija Osječkog zbornika.

¹² Vinaj, Marina. Šest desetljeća „Osječčkoga zbornika“. // Osječki zbornik 27(2004), str. 272.

¹³ Maroević, Ivo. Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije. // Informatica museologica 32(2001), 3-4, str. 12.

¹⁴ Vinaj, Marina. Nav. dj., str. 273.

¹⁵ Maroević, Ivo. Nav. dj., str. 11.

¹⁶ Vinaj, Marina. Nav. dj., str. 274.

¹⁰ Naime, Osječki zbornik jedan je od najstarijih interdisciplinarnih muzeoloških časopisa u Hrvatskoj. Prethode mu dva arheološka časopisa: časopis Arheološkog muzeja u Splitu *Bullettino di archeologia e storia dalmata*, kasnije preimenovan u *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, danas *Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku*, te časopis *Vjesnik hrvatskoga arheološkog društva*, danas *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*.

Osam desetljeća izlazenja Osječkoga zbornika obilježilo je i osam desetljeća osječkoga muzeja. Brojnost i raznovrsnost priloga ukazivala je na tematsku rasprostranjenost koja je ponajbolje definirala najveći muzej općega tipa u nas. Prilozi s područja arheologije, numizmatike, povijesti, povijesti umjetnosti, etnologije, prirodoslovlja, muzeologije, knjižničarstva, muzejske pedagogije, muzikologije, konzervacije i restauracije.

Osječki zbornik doživio je brojne probleme tehničke i financijske naravi, kao i jednu neslužbenu administrativnu zabranu raspacavanja. Riječ je Osječkom zborniku 2-3, čije je raspacavanje bilo zabranjeno zbog dvaju objavljenih radova.¹⁷

Osječki zbornik nastojao je izlaziti kao dvogodišnja publikacija, nažalost, u određenim vremenskim razdobljima to nije bilo ostvareno. Tako su određeni brojevi publicirani kao dvobroji: 2-3, 9-10, 14-15, 18-19, 22-23, 24-25, 31-32. Od 2017. godine Osječki zbornik izlazi kao godišnjak.¹⁸

Kvaliteta časopisa ogleda se, dakako, i u njegovoj uređivačkoj politici. Već smo ranije spomenuli uvažene znanstvenike, urednike: dr. sc. Josipa Bösendorfera (1942.-1948.), dr. sc. Danicu Pinterović (1952.-1965.), Mariju Malbašu (1967.-1969.). Istaknimo i ostale urednike: Emila Spajića (1971.), Nikolu Kosanovića (1975.-1977.), Vesnu Burić (1979.; 1995.), Mirka Bulata (1987.), Živka Sekulića (1989.), Mladena Radića (1997.-2010.), Marinu Vinaj (2012.-2017.; 2020.-), Marinu Kovač (2018.).

Radove u prvim brojevima Zbornika potpisivali su, uglavnom, muzejski djelatnici, no vremenom se širio broj suradnika na kolege muzealce, djelatnike ostalih kulturnih institucija, profesore osječkoga sveučilišta, te uvažene kulturne i znanstvene djelatnike i izvan naših granica. *Tako danas o važnosti, veličini i vrijednosti samog Osječskog zbornika svjedoči dvjesto trinaest autora, brojnih uvaženih stručnjaka iz različitih područja. Velik je dio tih autora više puta objavljivao radove u Osječkom zborniku, posebice stručni djelatnici Muzeja.*¹⁹

Posebno valja istaknuti obljetnička izdanja Osječkoga zbornika: Osječki zbornik 6 iz 1958. godine, povodom 80. obljetnice Muzeja, s tekstom dr. sc. Danice Pinterović o povijesnom razvoju Muzeja; Osječki zbornik 16 iz 1977. povodom 100. obljetnice Muzeja. Ovaj broj, prepoznatljiv po smeđim koricama, donosi rad Marije Malbaše u kojemu bilježi biografije i osvrt se na rad svih stručnih djelatnika u povijesti Muzeja.

Tijekom osam desetljeća izašla su i tri tematska broja: Osječki zbornik 12 koji je donio radove s Međunarodnog simpozija o limesu, održanog u Osijeku 11. svibnja 1968. godine; Osječki zbornik 17 s radovima sa Znanstvenog skupa povodom 100. godišnjice osnutka i rada Muzeja, održa-

¹⁷ Riječ je o člancima *Pravoslavni elemenat kao sekundarni faktor u oblikovanju građanskog staleža u Osijeku* Josipa Bösendorfera te *Gramatika ili lingvistika? : (iz bibliografije od godine 1943. o pitanju, može li školsku mladež naučiti pismenost gramatika ili lingvistika?)* Ivana Medveda, objavljenih u Zborniku čiji je prvi broj tiskan u vrijeme Nezavisne Države Hrvatske. Više u: Grubišić, Ante. O jednoj zabrani „Osječčkoga zbornika“. // *Osječki zbornik* 27(2004), str. 121-126.

¹⁸ Knežević Križić, Ivana. 80 godina izdavačke djelatnosti Muzeja Slavonije : 1942.-2022. *Osijek : Muzej Slavonije, 2022.*, str. 14.

¹⁹ Isto, str. 15.

Sl. 2. Osječki zbornik br. 37 (omot)

nog u Osijeku 15. i 16. prosinca 1977. godine, kao i Osječki zbornik 34 u kojemu su publicirani radovi sa Stručno-znanstvenog skupa o životu i radu dr. sc. Danice Pinterović, održanog u Osijeku 17. veljače 2015. godine.

Bibliografije radova Osječčkoga zbornika redovito su publicirane: u broju 16, 21 te dvobroju 31-32.

*Tijekom proteklih osamdeset godina Osječki zbornik razvijao se i rastao, formatom, opsegom, uvođenjem dvostrukih recenzija, brojnim vanjskim suradnicima, uključivanjem novih područja istraživanja, pojavom ilustracija u boji, dodjelom stručne oznake časopisa, ali i svakog pojedinog članka, do međunarodnog uredništva. U svibnju 2009. godine Osječki zbornik uključen je u centralni portal Hrčak, koji na jednom mjestu okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise koji nude otvoreni pristup svojim radovima.*²⁰ Trenutno je na spomenutom portalu dostupno dvadeset i šest svezaka, odnosno trideset i dva posljednja broja Osječčkoga zbornika, od dvobroja 9-10 iz 1965. do broja 38 iz 2023. godine,²¹ a prema podacima od 19. listopada 2023. godine, časopis je imao 258.297 posjeta. Dostupnost Osječčkoga zbornika na Hrčku uvelike pridonosi njegovoj vidljivosti i korištenju, a time i vidljivosti samog Muzeja.

Osam desetljeća jednoga zbornika najpotpuniji je udžbenik osječke povijesti, ispisan rukom znalaca, ali i zalju-

²⁰ Isto.

²¹ Osječki zbornik. URL: <https://hrcak.srce.hr/osjecki-zbornik> (2023-10-11).

bljenika u svoj posao. Njegova stručna i znanstvena uloga u promišljanju povijesti Osijeka i Slavonije iznimna je.

Čvrsto utkan u tkivo Muzeja, *Osječki zbornik* spona je muzejske vrijednosti i spoznaje o njoj, oslikana u trajnoj izložbi, danas ukoričenoj, sutra virtualnoj ili iščitanoj na računalu, nikada dokraja ispisanog legendi, na izložbi ljudskoga trajanja.²²

OMEĐENE MUZEJSKE PUBLIKACIJE – OD KATALOGA DO ZNANSTVENIH MONOGRAFIJA

Publikacije Muzeja Slavonije svjedoče o muzejskom fundusu, raznovrsnim muzejskim programima i uslugama, time i o muzejskim odjelima, o radu i razvoju same ustanove kroz povijest.

Svaka muzejska publikacija ima određeni kontekst, odnosno odraz je vremena u kojemu je nastala. Tako muzejsku, a time i izdavačku, djelatnost nije moguće promatrati bez sagledavanja brojnih unutarnjih čimbenika, kao što su organizacijska struktura i resursi, te vanjskih čimbenika, kao što su političko-pravno, ekonomsko, socijalno i tehnološko-znanstveno okruženje.²³ U skladu s mnogobrojnim unutarnjim i vanjskim čimbenicima, o razvoju Muzeja Slavonije kroz povijest svjedoči njegova izdavačka djelatnost. Treba napomenuti kako ne postoji jedinstvena klasifikacija muzejskih publikacija, već svaki muzej objavljuje publikacije u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima.

Praćenjem i analizom hrvatskog izdavaštva te proučavanjem različitih klasifikacija muzejskih publikacija, najzastupljenije, najspecifičnije publikacije u hrvatskim muzejima jesu katalogi stalnih postava ili pojedinih zbirki, informativni muzejski letci/brošure i muzejski vodiči, katalogi povremenih izložbi, ostale omeđene publikacije, serijske publikacije te zavičajne bibliografije.²⁴

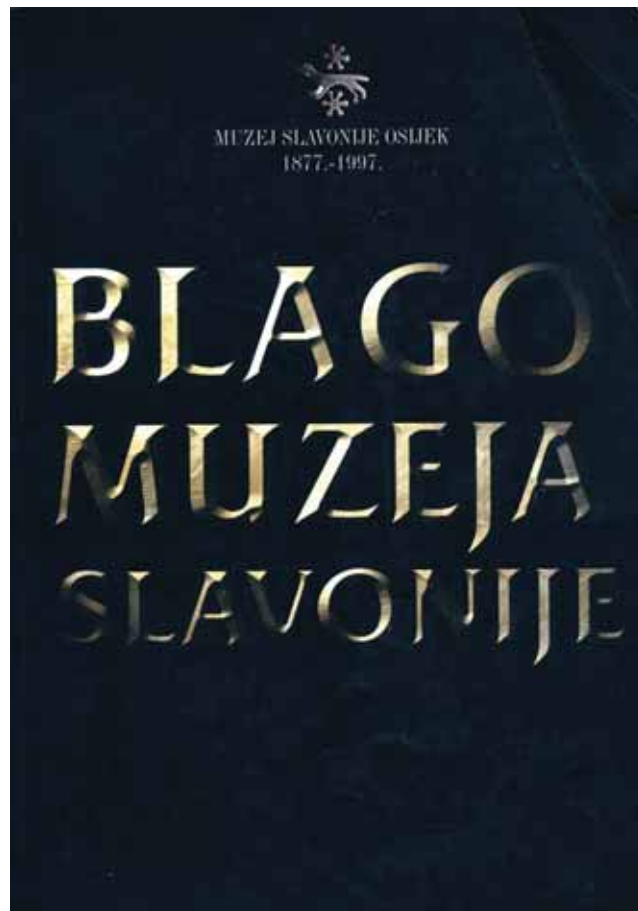
Neposrednim uvidom u izdavačku djelatnost Muzeja Slavonije, uvažavajući postojeće klasifikacije muzejskih publikacija, publikacije Muzeja Slavonije svrstane su u tri osnovne skupine: serijske publikacije, omeđene publikacije te informativne muzejske publikacije,²⁵ pri čemu ćemo se zadržati na stručnim i znanstvenim, odnosno omeđenim publikacijama. Omeđene publikacije podrazumijevaju kataloge stalnog i/ili privremenog muzejskog postava ili pojedinih zbirki, kataloge povremenih izložbi, monografije, zbornike radova te pretiske. Treba imati na umu da je određene publikacije teško definirati i svrstati u samo jednu kategoriju.

Katalogi stalnog, odnosno privremenog muzejskog postava jedan su od načina na koji se muzejski fundus predstavlja javnosti te postaje dostupan istraživačima i zainteresiranim korisnicima. Takve publikacije jedno su od glavnih komunikacijskih sredstava pomoću kojih upoznajemo jav-

nost s baštinom o kojoj skrbimo.²⁶ Muzej je kroz povijest imao nekoliko stalnih postava te jedan privremeni.

Kada se krajem 1930-ih godina Muzej obnavljao i preuređivao, promjene su podrazumijevale i novi postav. Tim povodom dr. sc. Franjo Buntak, tadašnji kustos i ravnatelj Muzeja, objavio je prvu muzejsku publikaciju pod nazivom *Osječki Gradski muzej*. Riječ je o prvom vodiču kroz stalni postav Muzeja koji na stručan način predstavlja tadašnji stalni postav. Ravnatelj Buntak spomenuti vodič završava rečenicom: *Nastojanje osječkog Gradskog muzeja, da što bolje izvrši svoju zadaću, t. j. da istražuje, prikuplja i čuva starine, koje se nađu u samom gradu, kao i u njegovoj okolini, u mnogome pomaže osječko društvo prijatelja starine 'Mursa', koje si je već steklo lijepih zasluga oko napretka muzeja.*²⁷ Naime, sama publikacija objavljena je u izdanju spomenutog Društva prijatelja starine *Mursa*, pri čemu formalno ne čini dio muzejskih publikacija, ali sadržajno je neupitno prvo muzejska publikacija. Iz same publikacije može se iščitati kako je istraživanje muzejskog fundusa i njegovo interpretiranje važan segment rada ustanove.

Uz posljednji, privremeni stalni postav Muzeja publiciran je 1997. godine jedini muzejski katalog te vrste u izdanju Muzeja. Riječ je o katalogu *Blago Muzeja Slavonije*,

Sl. 3. *Blago Muzeja Slavonije (omot)*

²² Vinaj, Marina. Nav. dj., str. 278.

²³ Meštrović, Iva. Izdavačka djelatnost Etnografskog muzeja Split kroz 110 godina djelovanja. Split : Etnografski muzej, 2020. Str. 20.

²⁴ Radovanlija Mileusić, Snježana. Muzejsko izdavaštvo – čuvar zavičajnog identiteta. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51(2008),1-4, str. 111.

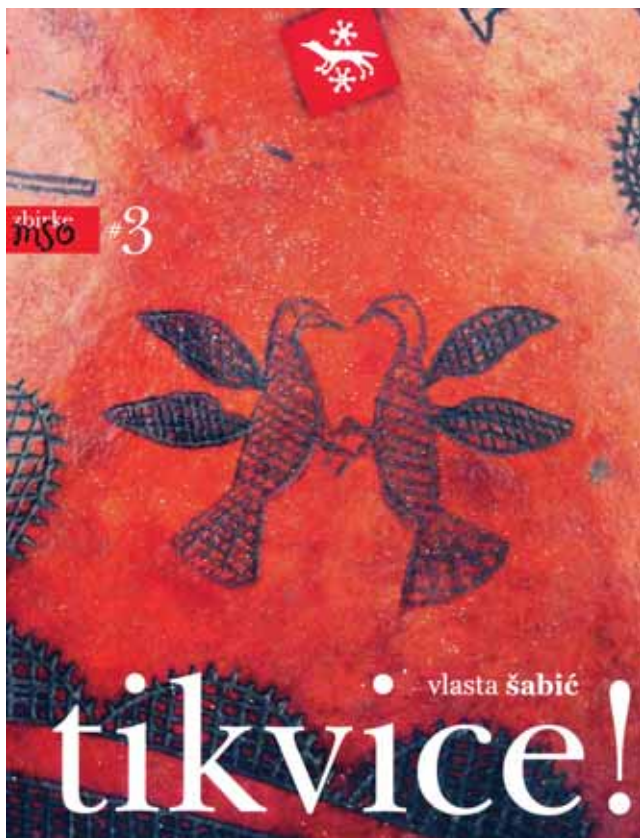
²⁵ Knežević Križić, Ivana. Nav. dj., str. 11-12.

²⁶ Isto, str. 16.

²⁷ Buntak, Franjo. Osječki Gradski muzej. Osijek : Društvo prijatelja starine „Mursa“, 1940. Str. 30.

koji ima dvojnju funkciju. S jedne strane, on je katalog istoimene izložbe nastale povodom obilježavanja 120. obljetnice osnutka Muzeja, s kataloškim opisima izdvojenih najvažnijih muzejskih predmeta koje prate ilustracije. S druge strane, riječ je o katalogu privremenog stalnog postava koji donosi povijesni pregled razvoja muzejskih odjela i zbirke, popraćenu popisima korištene literature te sažetcima na engleskom jeziku, uz bibliografiju muzejskih izdanja te popis svih stručnih djelatnika ikada zaposlenih u Muzeju.

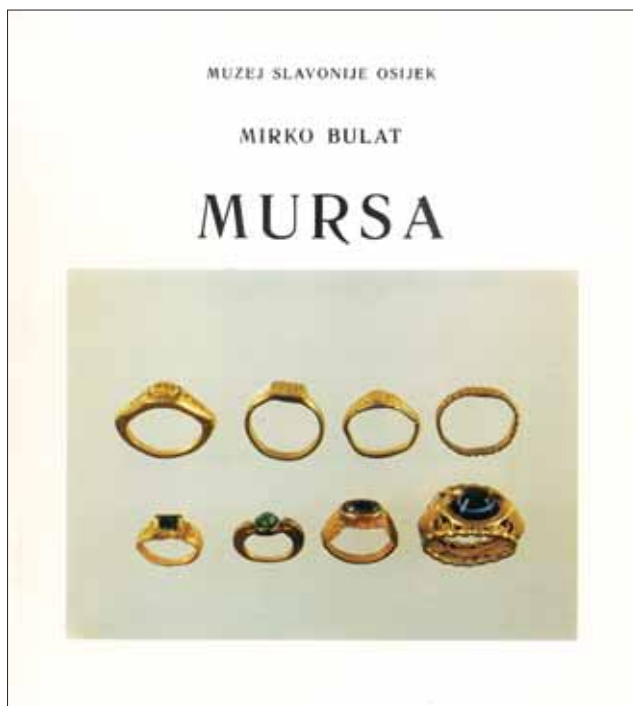
U nedostatku stalnog postava, s obzirom na mnogobrojne vanjske i unutarnje čimbenike, muzeji publiciraju kataloge zbirke. Takve muzejske publikacije donose stručnu i znanstvenu interpretaciju te katalošku obradu muzejskih predmeta, prikazuju bogaćenje pojedine muzejske zbirke²⁸ te njezin rast i razvoj. Muzej je 2013. godine započeo nakladničku cjelinu *Katalozi zbirke Muzeja Slavonije* publiciranjem kataloga Zbirke radijske tehnike i radioprijamnika pod nazivom *Radio!* autorice Ksenije Katalinić. U istoj nakladničkoj cjelini objavljeni su i katalog Zbirke satova pod nazivom *Kazaljke broje vrijeme*, autorice Andreje Šimičić, 2017. godine, te katalog Zbirke tikvičarstva pod nazivom *Tikvice*, autorice Vlaste Šabić, iduće, 2018. godine.

Sl. 4. Vlasta Šabić – *Tikvice!*: Zbirka tikvičarstva Etnografskog odjela (omot)

Katalozi povremenih izložbi najzastupljenije su vrste muzejskih publikacija, time i najbrojnije. Oni pokrivaju sva područja muzejskog djelovanja, trajni su dokument određenog muzejskog događaja te postaju najvažnije po-

²⁸ Knežević Križić, Ivana. Nav. dj., str. 16.

Sl. 5. Mirko Bulat – *Mursa*: Osijek u rimsko doba (omot)

jedinačno sredstvo za objavljivanje rezultata istraživanja. Katalozi izložbi dokumentiraju radove izložene na izložbi, informativni su, edukativni i dokumentarni pratitelji izložbe koji uvijek sadržavaju kataloški popis izložaka, a ovisno o namjeni, mogu sadržavati dodatne informacije kao što su ilustrativna građa, uvodni esej ili predgovor, analizu izložaka, bibliografske podatke i slično.²⁹ Muzej pomoću takve publikacije upoznaje zajednicu s dragocjenom baštinom pohranjenom u depoima.

S izdavanjem kataloga povremenih izložbi Muzej je započeo 1950-ih godina. U spomenutom desetljeću objavljene su dvije, u to vrijeme značajne publikacije vezane uz slikarstvo. Danica Pinterović, Josip Leović i Jovan Gojković autori su kataloga izložbe pod nazivom *Sto godina osječkog slikarstva: 1850. – 1950.*, koji je objavljen 1950. godine. Riječ je o katalogu izložbe na temu uljene tehnike, s popisom zastupljenih slikara. Istovremeno s odvajanjem galerijskog odjela u zasebnu ustanovu, Muzej 1953. godine objavljuje katalog izložbe *Galerija slika* autora Jovana Gojkovića. Riječ je o katalogu izložbe, svojevrsnom vodiču po izloži, koji uz popis imena zastupljenih slikara donosi i njihove kratke biografske podatke.

I dok su katalozi povremenih izložbi 1960-ih i 1970-ih većinom skromni, u obliku deplijana, presavitaka, s kratkim predgovorom, popisom izloženih predmeta te rijetkim fotografijama, početkom 1980-ih godina katalozi postaju opsežniji, kvalitetniji, opremljeniji.³⁰ Primjerice, možemo izdvojiti katalog izložbe *Mjerenje vremena kroz stoljeća*

²⁹ Radovanlija Mileusnić, Snježana. Što je muzejski katalog : sadržajna i formalna obilježja muzejskih kataloga. // Što je muzejski katalog / urednica Snježana Radovanlija Mileusnić. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2013. Str. 18.

³⁰ Knežević Križić, Ivana. Nav. dj., str. 17.

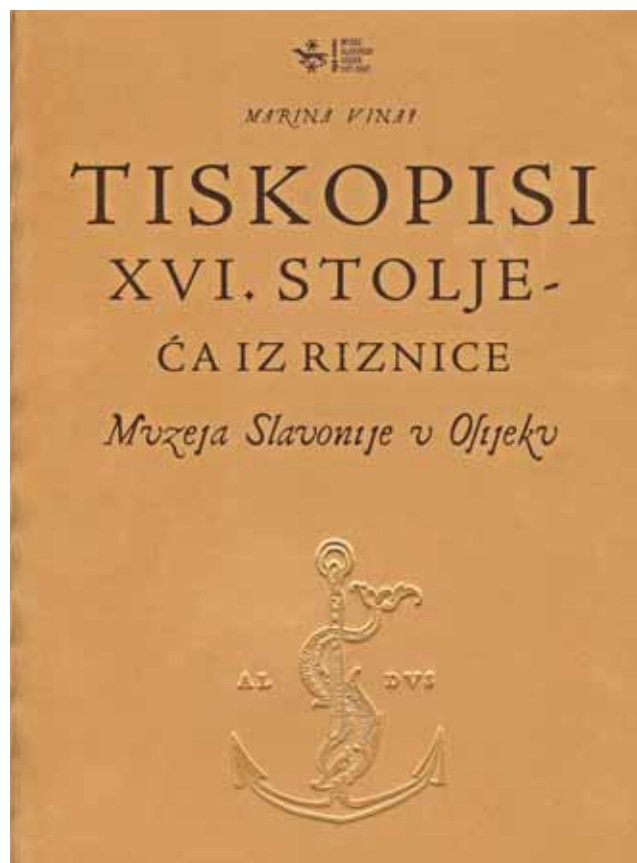
autorice Ide Horvat, objavljen 1983. godine, *te 200 godina streljaštva u Osijeku: katalog izložbe u povodu 200. godišnjice osnutka streljačkog društva iz Osijek (1784-1984)* autorice Zlate Živaković-Kerže, objavljen 1984. godine. Riječ je o katalozima izložbi koji donose stručne tekstove s ilustracijama, potkrijepljene bibliografskim izvorima, s kataloškim jedinicama muzejskih predmeta te sažetkom na njemačkom jeziku. Nadalje, 1989. godine Muzej objavljuje katalog izložbe *Mursa: Osijek u rimsko doba* autora Mirka Bulata, publikaciju sa stručnim tekstom, bibliografijom na nekoliko stranica, popisom korištenih kratica, sažetcima na engleskom i njemačkom jeziku, a ističe se kao prvi katalog izložbe s ilustracijama koje su djelomično u boji.

Kako je Muzej Slavonije objavio velik broj kataloga izložbe, nemoguće ih je sve predstaviti, stoga ćemo izdvojiti samo nekoliko primjera koji najbolje prezentiraju stručni i znanstveni rad Muzeja. Treba napomenuti da je Muzej djelovao i za vrijeme Domovinskog rata, pri čemu se nakon učlanjenja 1994. godine u Hrvatski ured za ISBN (International Standard Book Number), nacionalnom uredu koji učlanjuje i popisuje nakladnike knjiga i drugih omeđenih publikacija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj,³¹ profilira se kao nakladnik te se intenzivira njegova izdavačka djelatnost. Prva muzejska publikacija s ISBN brojem jest katalog izložbe *Secesijski duh u arhitekturi i životu Osijeka*, autora Grgura Marka Ivankovića, otisnut u prosincu 1994. godine. U prosincu 1994. godine predstavljen je i katalog izložbe *Medalje i plakete iz zbirke Muzeja Slavonije Osijek*, autorice Hermine Görlicke-Lukić, koji je zbog svoje vrijednosti i kolekcionarske tematike vrlo brzo rasprodan te je već iduće, 1995. godine doživio drugo, neizmijenjeno izdanje.

S obzirom na nedostatak stalnog postava nakon Domovinskog rata, povećava se broj izložbi, pri čemu dolazi i do porasta pratećih kataloga. Muzejske publikacije postaju brojnije, opsežnije, recenzirane te kreću od stručnih prema znanstvenim.

Riječ je o kvalitetnim katalozima koji, uz same kataloške opise predmeta, sadržavaju tekstove temeljene na istraživanjima, s bibliografijama, fotografijama te raznim kazalima. Primjerice, 1996. godine publicirani su katalozi izložbi *Fotografija u Hrvatskoj 1848. – 1951. & Osječka fotografija* autorica Marije Tonković i Vesne Burić te *Planovi i vedute Osijeka* autora Sonje Gaćine i Grgura Marka Ivankovića. Muzej je 2007. godine publicirao katalog izložbe pod nazivom *Tiskopisi XVI. stoljeća iz riznice Muzeja Slavonije u Osijeku*, autorice Marine Vinaj, koji je produžetak izložbenog projekta za koji je spomenuta autorica nagrađena nagradom muzejske struke, odnosno godišnjom nagradom Hrvatskog muzejskog društva.³²

Izdvajaju se i dva kataloga arheološke tematike koji su uvršteni kao obvezna literatura izbornog kolegija *Arheologija novog vijeka* izv. prof. dr. sc. Karle Gusar na diplomskom studiju arheologije Sveučilišta u Zadru.³³ Riječ je o

Sl. 6. Marina Vinaj – *Tiskopisi XVI. stoljeća iz riznice Muzeja Slavonije u Osijeku* (omot)

katalogu izložbe *Srednjovjekovni grad Ružica* autora Mladena Radića i Zvonka Bojčića koji je Muzej objavio 2004. godine, te *Osijek i šira okolica u osmanskom periodu* autora Mladena Radića, objavljenog 2015. godine.

Nezaobilazan je i monumentalni katalog izložbe pod nazivom *Valpovački vlastelini Prandau-Normann*, ostvaren 2018. godine suradnjom četiriju baštinskih ustanova: Državnog arhiva u Osijeku, Muzeja Slavonije, Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku te Muzeja Valpovštine u Valpovu. Riječ je o dvojezičnoj publikaciji, katalogu izložbe koji na 419 stranica donosi tekstove dvadeset i šest autora, stručnih djelatnika baštinskih ustanova te znanstvenika, s trima recenzentima, renomiranim doktorima znanosti, stručnjacima iz područja arhivistike, muzeologije i povijesti umjetnosti. O važnosti tog projekta na lokalnoj i nacionalnoj razini svjedoče dvije dobivene nagrade: nagrada Osječko-baranjske županije za iznimna postignuća u kulturi te nagrada Hrvatskog muzejskog društva za međumuzejsku suradnju. Uz tiskanu inačicu kataloga izložbe prvi puta u povijesti Muzeja izrađena je i predstavljena mrežna stranica te interaktivni virtualni katalog izložbe.³⁴ Mrežni virtualni katalog na hrvatskom i na engleskom jeziku nudi višestruke točke pristupa baštinskim predmetima i vezanim kontekstualnim informacijama putem vremenskih crta, strukture tematskih

³¹ Hrvatski ured za ISBN. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/isbn/> (2023-10-09).

³² Godišnja nagrada HMD. URL: <https://hmd.hr/godisnja-nagrada-hmd/> (2023-10-11).

³³ Izvedbeni plan nastave – Odjel za arheologiju, akad. god. 2021./2022., Arheologija novog vijeka. URL: https://www.unizd.hr/Portals/2/1_3_2_%20Izvedbeni%20plan%20-%20obrazac_Gusar-Arheologija%20novog%20vijeka.docx (2023-10-11).

³⁴ Valpovački vlastelini Prandau-Normann. URL: <http://valpovacki-vlastelini.info/> (2023-10-15).

Sl. 7. Valpovački vlastelini Prandau-Normann (omot)

cjelina, a omogućuje i pretraživanje cjelokupne baze podataka,³⁵ uz uvijek otvorene mogućnosti daljnje nadogradnje.

Među posljednjim recenziranim katalogima treba spomenuti još jedan nastao suradnjom više muzejskih odjela, kao i baštinskih ustanova, proizašao iz istoimene izložbe *Priča o nezaboravu: ostavština Hermanna Weissmanna u osječkim baštinskim ustanovama*, koji je publiciran 2020. godine u sklopu projekta Rediscover³⁶.

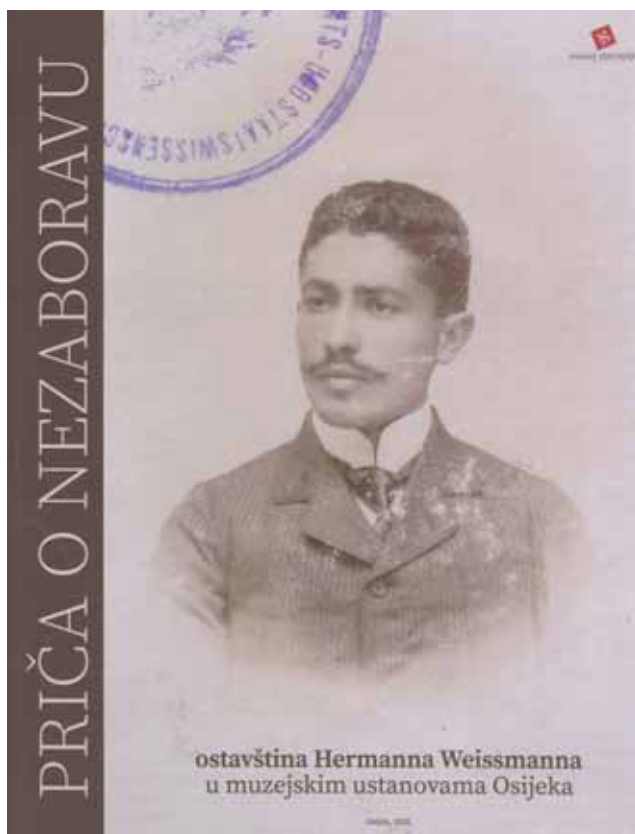
Muzejske monografije predstavljaju osobe, razdoblja ili pojave, temeljeći ih na vlastitom, muzejskom materijalu i njegovoj interpretaciji ili na temama koje su komplementarne temeljnom muzejskom poslanju.³⁷ Monografije objavljene u izdanju ili suizdanju Muzeja Slavonije možemo podijeliti na stručne i znanstvene, pri čemu prevladavaju upravo znanstvene.

Od stručnih publikacija Muzeja Slavonije svakako treba izdvojiti jedinstvenu publikaciju pod nazivom *Povijest namještaja ilustrirana primjerima Muzeja Slavonije*, autorice Danice Pinterović, koja je objavljena davne 1952. godine. Riječ je o publikaciji zamišljenoj kao izvor informacija o tadašnjem novom postavu namještaja, odnosno svojevrsnom vodiču po stalnom postavu Odjela umjetničkog obrta, koji

³⁵ Zlodi, Goran; Maroević, Ivanka. Od muzejske dokumentacije do tiskanog i virtualnog kataloga : modul muzejskoga informacijskog sustava M++ za upravljanje i uređivanje sadržaja i tematskih cjelina virtualnih zbirki i kataloga. // Što je muzejski katalog / urednica Snježana Radovanlija Mileusić. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2013. Str. 91.

³⁶ Transnacionalni program Europske unije Interreg V-B Dunav 2014.-2020. nazvan „Rediscover, expose and exploit the concealed Jewish heritage of the Danube Region“ / „Ponovno otkriti, prikazati i iskoristiti skrivenu židovsku baštinu Podunavlja“ (DTP2-084-2.2; akronim: „REDISCOVER“).

³⁷ Maroević, Ivo. Nav. dj., str. 12.

Sl. 8. Priča o nezaboravu: ostavština Hermanna Weissmanna u muzejskim ustanovama Osijeka (omot)

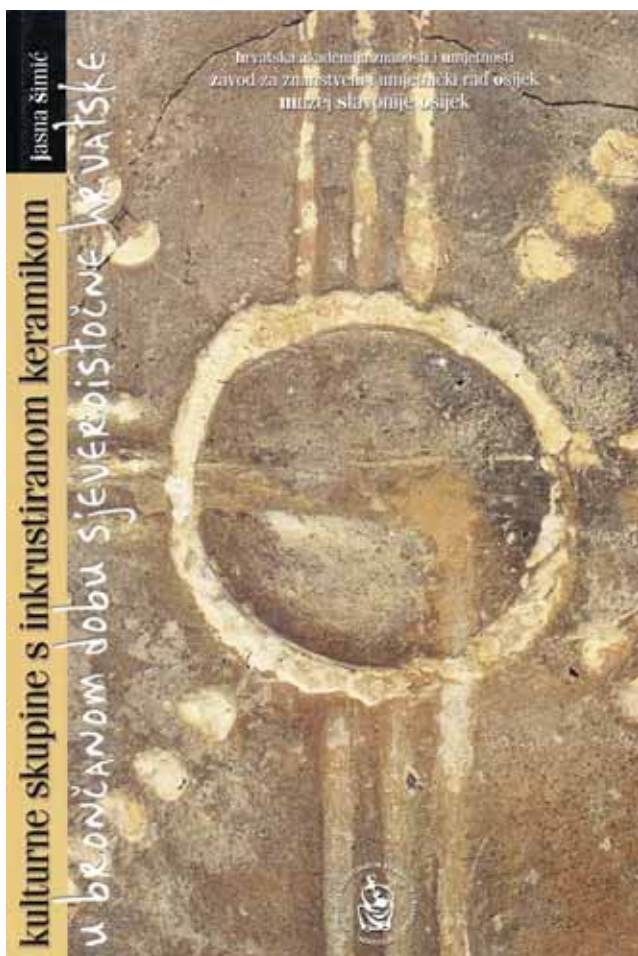
je otvoren godinu prije. Publikacija je pisana u vrijeme kada takvih publikacija nije bilo na našem području, odnosno odgovarajuća stručna literatura bila je teško dostupna, a i ono što je bilo dostupno trebalo je prevoditi sa stranih jezika.³⁸ Riječ je o publikaciji koja se i danas koristi kao stručno relevantna.

Među novijom stručnim monografijama možemo izdvojiti stručnu monografiju koju je pod nazivom *Arheološki klub „Mursa“: zapisnici sjednica 1933-1944*, priredio Ante Grubišić 2005. godine, pri čemu su, kao vrijedni povijesni izvori važni za kulturnu povijest Osijeka, zapisnici postali dostupni cjelokupnoj zainteresiranoj javnosti.

Znanstvene monografije Muzeja Slavonije rezultat su istraživanja vezanih za muzejsku znanstvenu djelatnost. Riječ je ponajprije o magistarskim radovima i doktorskim disertacijama muzejskih stručnjaka, prilagođenima javnosti, te o suradničkim projektima s Hrvatskom akademijom za znanosti i umjetnost, Zavodom za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku. Primjerice, u sklopu *Biblioteke Slavonije i Baranje* spomenute znanstvenoistraživačke jedinice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 2001. godine objavljene su dvije znanstvene monografije Muzeja Slavonije. Znanstvena monografija naslovljena *Kulturne skupine s inkrustiranim keramikom u brončanom dobu sjeveroistočne Hrvatske* autorice Jasne Šimić predstavlja doktorsku disertaciju, dok publikacija objavljena pod nazivom *Sjeve-*

³⁸ Biondić, Radmila. Danica Pinterović – utemeljiteljica Odjela umjetničkog obrta i prvi stalni postav odjela. // Osječki zbornik 34(2018), str. 54.

Sl. 9. Jasna Šimić – *Kulturne skupine s inkrustiranom keramikom u brončanom dobu sjeveroistočne Hrvatske (omot)*

roistočna nekropola rimske Murse autorice Hermine Göricke-Lukić predstavlja njezin magistarski rad.

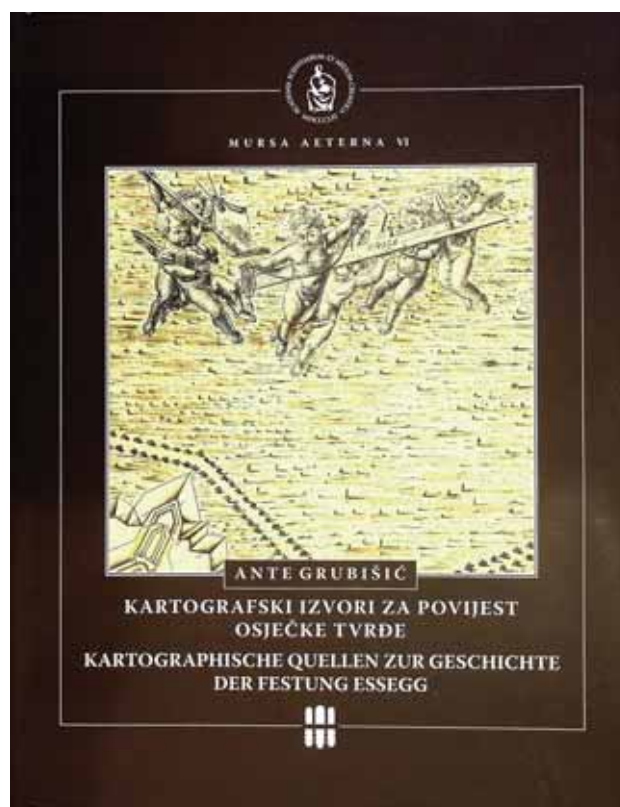
Deset godina kasnije, 2011. godine, Muzej je objavio i doktorsku disertaciju kolegice Göricke-Lukić pod nazivom *Nekropole rimskodobne Murse*.

Nadalje, u sklopu nakladničke cjeline *Mursa aeterna* publicirane su tri znanstvene monografije u suradnji Muzeja i znanstvenoistraživačke jedinice HAZU. Riječ je o dopunjenom izdanju publikacije *Mursa i njeno područje u antičko doba* autorice Danice Pinterović, sada pod nazivom *Mursa*, objavljenom 2014. godine. Iste, 2018. godine objavljene su dvije znanstvene monografije: monografija *Kartografski izvori za povijest osječke Tvrđe: odabrana građa* autora Ante Grubišića te monografija *Mursa u svjetlu numizmatičkih nalaza 1. – 3. stoljeća* autorice Hermine Göricke-Lukić.

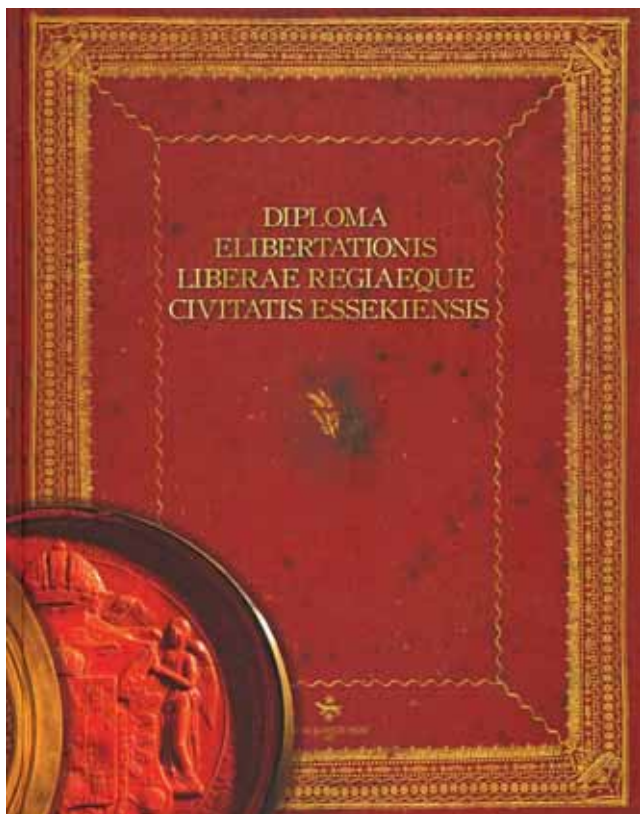
Pretisci podrazumijevaju reprodukciju teksta starih tiskanih izdanja, i to tako da nove publikacije koliko je god moguće vjerno slijede predložak, u sadržajnom i formalnom smislu. Pretisci starih, rijetkih i vrijednih publikacija iz muzejskog fondusa značajno doprinose lokalnoj, ali i nacionalnoj baštini. Od posebnog su značenja pretisci koji ne samo da omogućuju očuvanje starog i rijetkog primjerka, već obično uz njih slijedi i prilagodba starih (i stranih) tekstova današnjem vremenu, uz prijevode na najraširenije

Sl. 10. Hermine Göricke-Lukić – *Sjeveroistočna nekropola rimske Murse (omot)*

Sl. 11. Ante Grubišić – *Kartografski izvori za povijest osječke Tvrđe: odabrana građa (omot)*

Sl. 12. *Diploma elibertationis liberae regiaeque civitatis (omot)*

svjetske jezike, obično engleski i/ili njemački.³⁹ Upravo pomoću pretisaka stare i rijetke knjige postaju dostupne širem krugu korisnika.

Možemo spomenuti dva najznačajnija pretiska u izdanju Muzeja Slavonije. Godine 2006. Muzej je publicirao je *Atlas vukovarskog vlastelinstva*, publikaciju velikih dimenzija koja donosi planove naselja iz 1733. godine te popratnu pisanu dokumentaciju. Nadalje, 2010. godine Muzej je objavio publikaciju *Diploma elibertationis liberae regiaeque civitatis Essekiensis* koja stručno objašnjava Povelju kojom je Osijek proglašen slobodnim i kraljevskim gradom. Publikacija sadrži faksimil izvornika na latinskom jeziku te njegovu transkripciju i prijevod na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku. Riječ je o pretisku djela od neprocjenjive važnosti za povijest Osijeka. Obje publikacije priredio je kolega Ante Grubišić.

Muzejski zbornici najčešće predstavljaju publikacije nastale na temelju znanstvenih i stručnih skupova te zbornike posvećene zaslužnim muzejskim djelatnicima. Primjerice, posljednji zbornik radova Muzej je publicirao 2012. godine. Riječ je o zborniku pod nazivom *Vjekoslav Celestin: kustos osječkog Muzeja 1893. – 1936.*, posvećenom najdugovječnijem kustosu Muzeja.

³⁹ Knežević Križić, Ivana. Nav. dj., str. 21.

ZAKLJUČNO

Osnutak Muzeja Slobodnog i kraljevskog grada te utemeljujuća zbirka Franje Sedlakovića, začetak je ne samo organiziranog i sustavnog prikupljanja kulturno-povijesne građe s našega područja, već i stručnog i znanstvenog promišljanja iste. Utoliko je i pojava prve stručne publikacije Muzeja 1940., odnosno 1942. godine ukazala na potrebu muzejskih publikacija kao neizostavnog segmenta muzejskog djelovanja.

Od samih početaka izdavačke djelatnosti Muzeja Slavonije do danas, publikacije su se mijenjale, razvijale, usavršavale, u skladu s trenutnim mijenama, s obzirom na formalna i sadržajna obilježja, financijske mogućnosti, kao i pojavom novih informacijskih tehnologija.

Upravo muzejske publikacije osvještavaju javnost o postojanju Muzeja, o aktualnim izložbama, kao i o prigodnim događanjima, pokušavajući im približiti vrijedan rad muzejskih stručnjaka na kulturnoj baštini lokalne i regionalne sredine, svjedočeći o povijesnim i društvenim prilikama vremena u kojemu nastaju. Više od osam desetljeća izdavaštva Muzeja Slavonije, od Osječčkoga zbornika, preko kataloga izložbi do muzejskih monografija, iz pera muzejskih djelatnika te uvaženih domaćih i svjetskih znanstvenika, na tragu tumačenja i čuvanja baštine... za budućnost.

LITERATURA

- Biondić, Radmila. Danica Pinterović – utemeljiteljica Odjela umjetničkog obrta i prvi stalni postav odjela. // Osječki zbornik 34(2018).
- Buntak, Franjo. Osječki Gradski muzej. Osijek : Društvo prijatelja starine „Mursa“, 1940.
- Burić, Vesna. Andrija Kodrić, Ferdo Ž. Miler i Vjekoslav Celestin, prvi kustosi osječkog Muzeja. // Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj : zbornik radova / glavni urednik Mladen Radić. Osijek : Muzej Slavonije, 1999.
- Göricke-Lukić, Hermine. Vjekoslav Celestin i njegova muzejska djelatnost (1893.-1936.). // Vjekoslav Celestin : kustos osječkog Muzeja : 1893.-1936. : zbornik radova / priredila Hermine Göricke-Lukić. Osijek : Muzej Slavonije, 2012.
- Grubišić, Ante. O jednoj zabrani „Osječkoga zbornika“. // Osječki zbornik 27(2004).
- Knežević Križić, Ivana. 80 godina izdavačke djelatnosti Muzeja Slavonije : 1942.-2022. Osijek : Muzej Slavonije, 2022.
- Maroević, Ivo. Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije. // Informatica museologica 32(2001).
- Matić, Vilim. Utemeljenje Gradskog muzeja u Osijeku : starodrevnosti i znamenitosti na pouku i uvid. // Glas Slavonije 78, 24550 (ponedjeljak, 13. 10. 1997.).
- Matić, Vilim. Utemeljenje Gradskog muzeja u Osijeku : blagotvorno djelovanje. // Glas Slavonije 78, 24556 (ponedjeljak, 20. 10. 1997.).
- Meštrović, Iva. Izdavačka djelatnost Etnografskog muzeja Split kroz 110 godina djelovanja. Split : Etnografski muzej, 2020.
- Pinterović, Danica. O razvoju osječkoga muzeja. // Osječki zbornik 6(1958).
- Radić, Mladen. Muzej Slavonije u Osijeku 1877. – 1997. // Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj : zbornik radova / glavni urednik Mladen Radić. Osijek : Muzej Slavonije, 1999.
- Radovanlija Mileusnić, Snježana. Muzejsko izdavaštvo – čuvar zavičajnog identiteta. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51(2008),1-4.
- Radovanlija Mileusnić, Snježana. Što je muzejski katalog : sadržajna i formalna obilježja muzejskih kataloga. // Što je muzejski katalog / urednica Snježana Radovanlija Mileusnić. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2013.
- Vinaj, Marina; Knežević Križić, Ivana. Počeci organiziranog knjižničnog djelovanja u Muzeju Slavonije kroz dokumentaciju čuvara Vjekoslava Celestina. // Osječki zbornik 35(2020).
- Vinaj, Marina. Šest desetljeća „Osječkoga zbornika“. // Osječki zbornik 27(2004).
- Zlodi, Goran; Maroević, Ivanka. Od muzejske dokumentacije do tiskanog i virtualnog kataloga : modul muzejskoga informacijskog sustava M++ za upravljanje i uređivanje sadržaja i tematskih cjelina virtualnih zbirki i kataloga. // Što je muzejski katalog / urednica Snježana Radovanlija Mileusnić. Zagreb : Muzejski dokumentacijski centar, 2013.

MREŽNE STRANICE

- Godišnja nagrada HMD. URL: <https://hrmud.hr/godisnja-nagrada-hmd/> (2023-10-11).
- Hrčak – Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. URL: <https://hrck.hr/o-hrcku> (2023-10-11).
- Hrvatski ured za ISBN. Dostupno na: <https://www.nsk.hr/isbn/> (2023-10-09).
- Izvedbeni plan nastave – Odjel za arheologiju, akad. god. 2021./2022., Arheologija novog vijeka. URL: https://www.unizd.hr/Portals/2/1_3_2_%20Izvedbeni%20plan%20-%20obrazac_Gusar-Arheologija%20novog%20vijeka.docx (2023-10-11).
- Osječki zbornik. URL: <https://hrck.hr/osjecki-zbornik> (2023-10-11).
- Valpovački vlastelini Prandau-Normann. URL: <http://valpovacki-vlastelini.info/> (2023-10-15).

PROFESSIONAL AND SCIENTIFIC SOURCES OF THE MUSEUM OF SLAVONIA PUBLISHING

S U M M A R Y

The foundation of the Museum of the Free and Royal City and the founding collection of Franjo Sedlaković is the beginning of not only an organized and systematic collection of cultural and historical material from our area, but also a professional and scientific reflection on it.

Therefore, the appearance of the Museum's first professional publication in 1940 i.e. 1942 indicated the need for museum publications as an indispensable segment of museum activities.

From the very beginning of the publishing activity of the Museum of Slavonia until today, publications have changed, developed, improved, in accordance with current changes, regarding formal and content features, financial possibilities, as well as the emergence of new information technologies.

It is museum publications that inform the public about the existence of the Museum, about current exhibitions, as well as about special events, trying to bring them closer to the valuable work of museum experts on the cultural heritage of the local and regional environment, bearing witness to the historical and social circumstances of the time in which they are created. More than eight decades of publishing by the Museum of Slavonia, from Osječki zbornik, through exhibition catalogs to museum monographs, from the pens of museum employees and respected domestic and international scientists, on the trail of interpretation and preservation of heritage... for the future.

Keywords: publishing, Museum of Slavonia, professional activity, scientific activity.